14.3.2022

Julkisen hallinnon tieto- ja viestintätekninen osasto (JulkICT)
tietohallintoneuvos Marjukka Ala-Harja

Eduskunnan hallintovaliokunta
HaV@eduskunta.fi
Hallintovaliokunta tiistai 15.03.2022 klo 12.15, HE 11/2022

Valtiovarainministeriön asiantuntijalausunto: HE 11/2022 Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi ulkomaalaislain muuttamisesta

Valtiovarainministeriö kiittää mahdollisuudesta tulla hallintovaliokunnan kuultavaksi ja toteaa yleisesti, että hallituksen esityksessä ehdotettu uusien EU-velvoitteiden toteuttamistapa on perusteltu. Valtiovarainministeriö tuo lisäksi esiin seuraavassa esitettyjä näkemyksiä.

Hallituksen esityksessä ulkomaalaislain muuttamisesta tarkoituksena on panna kansallisesti täytäntöön komission täytäntöönpanopäätös C(2020) 2672, jonka tarkoituksena on parantaa jäsenmaiden myöntämien viisumien teknisiä turvaominaisuuksia siten, että viisumiin sisällytetään digitaalinen leima, jolla varmennetaan viisumiin tallennettujen tietojen muuttumattomuus. Esityksessä ulkomaalaislakiin ehdotetaan lisättäväksi säännökset ulkoministeriön ja Digi- ja väestötietoviraston toimivaltuuksista Suomen myöntämien viisumien turvaominaisuuksien osalta. Esityksen mukaan ulkoministeriö vastaisi siitä, että Suomen myöntämät viisumit täyttävät asetuksessa ja sen soveltamisesta annetuissa säännöksissä säädetyt turvaominaisuudet. Digi- ja väestötietovirastolla olisi toimivalta tuottaa viisumin digitaalisen leiman varmenne ja allekirjoituspalvelu. Varmenne varmistaa viisumin digitaaliseen leimaan tallennettujen tietojen aitouden ja eheyden. Allekirjoituspalvelu mahdollistaa varmenteen käyttämisen. Digitaalinen leima estää tehokkaasti viisumin väärentämisen: leimaa ei voi väärentää ilman, että se havaitaan.

Vaikutukset Digi- ja väestötietoviraston toimintaan

Digi- ja väestötietovirasto on väestötietojärjestelmästä ja Digi- ja väestötietoviraston varmennepalveluista annetun lain (661/2009) mukainen toimivaltainen varmennepalvelujen tuottaja Suomessa ja tuottaa mm. henkilökorttien ja passien varmenteet. Jokaisella jäsenmaalla voi olla vain yksi Country Signing Certificate Authority (CSCA) -hierarkia, minkä vuoksi on selvää, että myös viisumien varmenteiden tuottaminen annettaisiin esityksessä

ehdotetulla tavalla Digi- ja väestötietoviraston tehtäväksi. Varmenteeseen liittyvän sähköisen allekirjoituksen luominen on myös esityksen mukaan luontevinta antaa Digi- ja väestötietoviraston tehtäväksi, koska virastolla on jo asiaan liittyvä asiantuntemus, laitteistot ja kokemus.

Valtiovarainministeriö katsoo, että viisumin varmenne ja siihen liittyvä sähköinen allekirjoitus tuotetaan tarkoituksenmukaisimmalla, turvallisimmalla ja taloudellisimmalla tavalla esityksen mukaan keskistetysti Digi- ja väestötietovirastossa. Virasto on ollut mukana hallituksen esityksen valmistelutyössä ja ilmaissut valmiutensa ottaa esitetyt tehtävät vastaan. Valtiovarainministeriöllä on syytä uskoa, että virasto suoriutuu tehtävästään vaadittavalla tavalla, vaikka se onkin joutunut toisaalla ponnistelemaan entisten maistraattipalvelujen liian pitkiksi muodostuneiden käsittelyaikojen lyhentämiseksi. Digi- ja väestötietovirasto ja sen edeltäjä Väestörekisterikeskus ovat tuottaneet varmennepalveluita jo yli 20 vuoden ajan. Viimeisin esimerkki laadukkaasta ja ketterästä varmennepalvelun tuottamisesta on viisumin digitaalisen leiman toimintaa vastaavan EU:n koronatodistusten leimaamiseen käytettyjen varmenteiden tuottaminen ja Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen tukeminen koronatodistuksen QR-koodien lukusovelluksen kehittämisessä.

Taloudelliset vaikutukset

Digi- ja väestötietovirasto aikoo kattaa viisumien varmenteisiin ja allekirjoituspalveluun liittyvän kehitystyön viisumeihin liittyvällä tulorahoituksella.

Lyhytaikaisten viisumien hinnan määrittää EU-komissio. Vuonna 2022 myönnettäviksi arvioitujen n. 100 000 lyhytaikaisen viisumin kustannukset olisivat varmenteiden osalta n. 260 000 euroa (Digi- ja väestötietoviraston alustavasti asettamalla varmenteen hinnalla 2,6 euroa). Tämä kustannus rahoitettaisiin ulkoministeriön hallinnonalan kehyksen sisällä. Seuraavina vuosina arvioidaan myönnettävän n. 1 miljoona lyhytaikaista viisumia vuodessa ja niiden varmenteiden kustannukset n. 1,2 miljoonaa euroa katettaisiin ensisijaisesti ulkoministeriön toimintamenomäärärahoista.

Pitkäaikaisten viisumien varmenteesta aiheutuva kustannus sisällytettäisiin maksuperustelain mukaan viisumeista asiakkaalta perittävään maksuun. Tästä säädettäisiin Maahanmuuttoviraston maksuasetuksessa. Muutosten lisäkustannukset tarkoittaisivat kokonaisuudessaan sisäministeriön/Maahanmuuttoviraston mukaan n. 2-4 euron korotusta pitkäaikaisen viisumin hintaan.

Valtiovarainministeriö katsoo, että uudistuksen kustannukset tulee maksuperustelain mukaan esitetyllä tavalla sisällyttää suoritteiden hintoihin. Lyhytaikaisen viisumin – jonka hinnan EU-komissio määrittää – osalta kustannukset tulee lähtökohtaisesti kattaa ulkoministeriön toimintamenoista.